

Vihannestori

Meillä on tapana järjestää joka syksy "Vihannestori". Ulos pystytetään toripöytä, johon vihannekset asetellaan esille. Kaksi työntekijää pukeutuu torimummoiksi ja tulevat tarjoamaan maistiaisia kauden vihanneksista lapsille. Keittäjä ja työntekijät ovat etukäteen yhdessä pilkkoneet maistiaiset valmiiksi paloiksi. Esillä on myös kokonaisia vihanneksia ja niitä sitten arvuutellaan, minkä nimisestä vihanneksesta on kyse. Lapset ovat aina innoissaan arvailemassa ja maistelemassa erilaisia makuja omasta maistiaiskupistaan. Kummasti pienet palat maistuvat ulkona lapsille ja lisää pyydetään usein!

Kirkonseudun päiväkot

Toiminnallinen joulukalenteri

Alueemme asiakastytyväisyyskyselyissä oli noussut useiden vuosien ajan sama kehittämiskohta, vanhempien osallisuus päivähoiton arjessa. Pohdittuani keinoja osallistaa vanhempia päätin kokeilla toiminnallisen joulukalenterin tekemistä yhteistyössä vanhempien kanssa. Pienessä ryhmässä jokaiselle perheille tuli keksittäväksi kaksi-kolme tehtävää. Mie organisoin kalenteriin leipomisia, tonttupolkua ja päiväkodin kanssa sovittuja jouluisia tapahtumia. Vanhemmilta tuli ihania tehtäviä toimintaan. Pelasimme tabletilta jouluisia pelejä, tietovisailimme ja saimme ideapussiin muun muassa uusia laululeikkejä. Taisipa jokunen kirje kehuineen tulla suoraan joulupukilta lapsille. Tonttu kävi joka päivä piilottamassa kirjeen, minkä lapset saivat etsiä. Kirje saattoi tulla mihin vaan, monelta tahansa. Ensimmäisten päivien jälkeen aamu alkoikin heti kirjeen etsimisellä kun lapset odottivat tehtävää. Kirjeessä oli meidän ideoima tehtävä päivälle. Olipas muuten hauska joulukuu hoitajan näkökannastakin, kun ei tiennyt mitä kalenteri tuo tullessaan! Toinen alueemme hoitaja toteutti ideaa tonttuoven avulla. Tontun kirje tuli päivittäin tontun omaan postilaatikkoon. Siinä saivat lapset havainnoida, millonkohan kirje ilmestyy. Ilahduttavaa oli huomata, miten jokainen vanhemmista oli innolla mukana toteuttamassa tätä! "Harmillinen" puoli tässä oli se, että lapset etsivät kirjeitä vielä tammikuussakin joululoman jälkeen.

Lappeenranta

Kiekuva-kiertuenäyttely

Hyvinkäällä päiväkodeissa kulkee kokoamani Kiekuva-kiertuenäyttely, joka tukee mahdollisuutta lisätä sekä päiväkodin henkilökunnan, lasten että vanhempien tietoisuutta päiväkotien arjen monikielisuudesta, kulttuureista, tavoista ja perinteistä. Tätä toteutetaan taiteen, musiikin, leikkien, kuvien ja monien kielten leikittelyllä. Näyttelyssä on kymmenen teosta Lasten ja nuorten taidekeskuksen kansainvälisestä arkistosta teemoilla koti, perhe, juhlat ja ystävät. Näyttely kiertää, pysähtyy viikoksi tai kahdeksi päiväkotiin ja sen aikana päiväkotiryhmät voivat tutustua teoksiin sekä hyödyntää muuta näyttelyssä olevaa materiaalia. Mukana kulkee matkalaukkuja, joissa on mm. tehtäviä, lauluja, leikkejä eri maista, karttoja, matkamuisia, kirjoja ja eri kielten maistiaisia.

Näyttelyn videoon voit tutustua osoitteessa: https://youtu.be/GXe6PNW_jyU Kiekuva –kiertuenäyttelyn ohjeistusta henkilöstölle: Näyttely sisältää 10 teosta Lasten ja nuorten taidekeskuksen arkistosta. Teosten tekijät ovat 4-13-vuotiaita lapsia eri puolilta maailmaa. Aiheina ovat koti, perhe, juhlat ja ystävät. Voit tutustua lasten kanssa yhteen teokseen tarkemmin tai kaikkiin. Teosten yhteydessä on niihin liittyviä tehtäviä. Näyttelyssä on lisäksi kuvamateriaalia lasten leikeistä, koulunkäynnistä sekä lasten ruokailutottumuksista. Mukana on kirjasalkku, jossa on kirjoja eri kielillä sekä eri aihealueista lasten kulttuuritietoisuutta lisäten. Näyttely tarjoaa tutustumista muutamiin kieliin, leikkeihin ja lauluihin eri maista. Lukulumon eli monikielisen kuvakirjapalvelun avulla tutustutaan satuihin eri kielillä. Näyttelyssä ryhmät voivat vieraila omatoimisesti koko viikon ajan. Myös opastus tarvittaessa. Näyttelyn aikaansaamissa tunnelmissa voi toimintaa jatkaa omissa ryhmissä. Vanhemmat ovat tervetulleita tutustumaan näyttelyyn. Näyttelyssä opetellaan kohteilemaan taideteoksia kunnioittavasti, herätellään keskustelua lasten kanssa monikielisuudesta, kulttuureista, tavoista ja perinteistä.

1. Tutustukaa tauluihin, väreihin, maisemaan, mitä kuvassa on ja kysy mitä lapset näkevät. Keksikää taulusta tarinoita, mitä on tapahtunut, mitä tapahtuu seuraavaksi?
2. Selvittäkää missä maassa kyseisen taulun maalari asuu ja tutkikaa karttoja ja etsikää tietoa.
3. Toteuttakaa tehtävä, joka teoksen oheen on annettu, soveltaen lapsillenne sopivaksi
4. Opetelkaa jokin uusi leikki, jota leikitään muualla maailmassa
5. Opetelkaa uusia sanoja eri kielillä.
6. Kuunnelkaa satuja eri kielillä
7. Keräilkää matkamuisia ja postikortteja esille.
8. Tehkää omaa taidetta, maalatkaa maailmaa, puhukaa kielillä.
9. Merkitkää vieraskirjaan käyntinne ajatuksia.
10. Pyytäkää vanhemmat vierailemaan näyttelyssä vaikka lasta hakiessa tai järjestäkää heille oma näyttelyvierailu.
11. Näyttelyssä on mukana myös vinkkejä ja linkkejä kielten ja kulttuurien tutkimiseen.

Nyt on hyvä hetki nostattaa varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuritietoisuutta esille ennen ja jälkeen näyttelyn sekä varsinkin näyttelyviikon aikana ja tehdä siitä päiväkodin arkea. Näyttely on saanut runsaasti positiivista palautetta, vierailut päiväkotien lisäksi kirjastossa ja kaupungintalolla. Ja nyt lähtee maailmalle, yli kuntarajojen."

Hyvinkää varhaiskasvatus

Aineeton lahja äidille

Ryhmäni oli keväällä innokas ja taitava opettelemaan lauluja. Opettelimme äidille lahjaksi seuraavan laulun: "Kiitos äiti siitä kun jaksat ymmärtää, että olen pieni ja joskus väsyttää. Ota minut syliin, helli ja hoivaa, sinun rakkaudesta saan supervoimaa! Onnea paljon, onnea vaan. Maailman parhaan äidin sain. Kiitos äiti siitä kun jaksat välittää, et on puhtaat vaatteet ei koskaan nälkä jää. Ota minut syliin, helli ja hoivaa, sinun rakkaudesta saan supervoimaa! Onnea paljon, onnea vaan. Maailman parhaan äidin sain." Loimme lauluun yhdessä leikin, jotta pieninkin ryhmästä pystyisi osallistumaan. Mie harjottelin ahkerasti pianolla kappaletta, vaikken mikään loistomuusikko olekkaan. Musiikki ei ole miun vahvuus tässä työssä. Tällä kertaa kuitenkin kannatti hypätä oman mukavuusalueen ulkopuolelle ja sainkin siitä voimia sekä uskoa jatkaa musisointia lasten kanssa. Koska kotona pyydettäessä ei esiintyminen aina suju, keksimme kuvata esityksen puhelimitse. Koululainen sai kunnian toimia videon kuvaajana kun taltioimme esityksen. Lauloimme ja soitimme kolmesti videolle, sen jälkeen katsoimme esitykset ja valitsimme parhaan version perheen isälle lähetettäväksi. Äitienpäivänä perheet saivat yhdessä katsoa teoksemme. Video oli menestys ja sitä oli esitetty myös mummoille ja mammoille!

Lappeenrannan kaupunki

Heijastimet

Syksyllä tuli jälleen ajankohtaiseksi käsitellä heijastin asiaa lasten kanssa. Edellisenä vuonna olin tarttunut lasten ihmettelyyn kun kevätauringon myötä haalarien heijastimet häikäisivät silmiä. Valokuvasi me pimeässä huoneessa heijastimia ja haalareita salamavalon kanssa, jotta sain konkretisoitua heijastimien merkityksen lapsille. Siitä syntyikin pienimuotoinen kilpailu lasten kesken, kuka on päivän loistavin muksu! Viime syksynä sama aihe nousi taas ajankohtaiseksi. Olin lukenut muiden kuntien heijastinpuista, mutta Lappeenrannassa ei puita ollut näkynyt. Pyysin yrityksiä sponsoroimaan puuhun heijastimia. Ajatuksena perustaa yksi puu omalle alueellemme. Saimme kuitenkin sponsoreita niin runsaasti, että toteutimme projektin koko perhepäivähoitoalue3n yhteisenä projektina. Saimme perustettua neljä puuta yhdessä lasten kanssa ympäri kaupunkia. Ideana oli laittaa aluille puu, johon voi jättää tai josta voi tarvittaessa ottaa heijastimen käyttöönsä. Vinkkasin myös, että heijastimen voi käydä vaihtamassa vaikka joka päivä mieleiseksi. Kannustimme myös perheitä käymään taskulamppukävelyllä iltaisin puiden luona. Projekti kannatteli itseään pimeän ajan läpi mukavasti kun mummot, naapurit, kummit ja jopa yhdistykset kävivät lisäämässä heijastimia puihin! Oli mukava huomata kuinka yhden hoitajan ajatus sai siivet joka kasvoi koko kaupungin yhteiseksi projektiksi yhteistyökumppaneiden avulla!

Lappeenrannan kaupunki

MILTÄ MINUSTA TUNTUU. Keho oivalluttajana ja apuna elämän eri tilanteissa

Ideana ohjata lapsia itsetutkiskeluun, tunteiden havainnoimiseen, identifiointiin ja ilmaisemiseen tiedostamalla, mitä keho kertoo. Omien tunteiden tiedostaminen auttaa lapsia, nuoria ja aikuisia havainnoimaan, ymmärtämään ja käsittelemään eteen tulevia tilanteita ja myös säätämään omia reaktioita niihin, nyt ja myöhemmässä elämässä. Kehon ja mielen yhteispelin ymmärtäminen antaa työkaluja ottaa keho avuksi elämän haastaviin tilanteisiin. Idean käytännön soveltaminen/tekniikat: Ohjata ja kannustaa lapsia tiedostamaan kehon ilmaisun merkitys ja ottamaan kehoa avuksi eri tilanteissa. Esimerkiksi: pantomiiminäytelmät, kehon asennon muutosten vaikutusten havainnointi itsevarmuuteen ja omakuvaan (huono ryhti ja epävarma askellus versus jämässä asento), mitä keho viestii toisille - sanattoman viestinnän tehtävät, viestien ja palautteen vastaanotto eri kehonasennoin (ja tarkkailu/huomioid), kehollisuus avuksi omissa harrastuksissa kehittymiseen (esimerkiksi liikuntaharrastuksissa), jne.

Kysymykset keskusteluiden tueksi - malli

Liedon varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa on lisätty huoltajan kanssa käytäviin keskusteluihin (VASU, oppimissuunnitelma (+HOJKS) ja arviointikeskustelu) lapsen vahvuuksiin, vanhemman jaksamiseen ja avun pyytämisen liittyvät kysymykset. Kysymykset kysytään jokaiselta huoltajalta, joka vuosi. Koko henkilöstö on perehdytetty mallin käyttöön, ja uusi työtapa otettu käyttöön syksyllä 2020. Perehdytyspakettiin kuuluvat videot, työkalupakki (Power Point) ja pohdintatehtävät tiimeille sekä yhteistyön tiivistäminen Perhekeskuksen kanssa. Malli on erittäin helppo ottaa käyttöön ja se ei maksa mitään. Tavoitteena onkin levittää uusi toimiva käytäntö mahdollisimman laajalle...

Liedon kunta

Kielen ja matemaattisten taitojen kehittämiseen suunniteltu Kieliralli

Se on lapsen aktiivista osallistamista lukutuokioille ja kielen kehittämiseen tarkoitettu seurantalomake. Yksinkertainen, kaikki hallitsee. Lomakkeelle kirjoitetaan mitä tuokiolla on tehty, esim. luettu kirjaa, ollut teatteriesitys, tehty sadutusta yms yms. Tuokion lopuksi kirjataan ylös lomakkeelle mitä tuokiolla oli paikalla ja mitä tuokiolla tapahtui lasten kertomana. Jos ihan pieniä mukana, aikuinen voi kirjata miten tuokio oli sujunut. Lapset saavat itse valita kuvan joka liitetään lomakkeeseen. Lomakkeet ovat lasten nähtävillä ryhmätilojen seinillä ja niihin palaaminen on ollut todella mielenkiintoista. Lapset ovat oppineet hienosti uusia sanoja, puhetta ja kertomista kun omat valitsemansa kuvat ovat muistuttamassa kivoista tuokioista.

Suomenojan Päiväkoti

Taidevessat. 2013 Avaruusvessa, 2015 Peili peilissä, 2016 Pouta

Porilaisen Onnenkiven päiväkodin tiloissa on paljon lasten ja taiteilijan yhdessä toteuttamia taideteoksia. Päiväkoti on liki kymmenen vuotta tehnyt yhteistyötä lastenkulttuurikeskus Kruunupäässä työskentelevän kuvataiteilija Veijo Setälän kanssa Porissa. Päiväkodin ulkoseinässä ja piha-alueella ovat isot seinämaalaukset ja sisätiloissa monia erilaisia teoksia. Taide on toiminut lasten kanssa toteutettuna hyvänä pelkojen ja ongelmien hälventäjänä sekä uuden innostavan näkökulman tuottajana. Näiden vuoksi vuonna 2016 päätettiin päiväkodin vessoista tehdä taidevessat. Osalla lapsista oli ongelmia vessakäynneissä, vessat tuntuivat pelottavilta ja luotaantyöntäviltiltä. Pouta ja Peili peilissä -vessat suunniteltiin ja toteutettiin 17.2.–27.5.2016. Lapset piirsivät mallit muotoon leikattuja peilejä varten, Pouta-wc:n pilvien suunnittelu aloitettiin pilviä katselemalla. Valmiissa teoksissa kummankin vessan valaistuksen väriä voidaan vaihtaa tai saada se vaihtumaan automaattisesti. Väriä vaihtavan valaistuksen avulla lapset opiskelevat värien nimiä tai pyytävät henkilökuntaa valitsemaan istunnon valaistuksen lempiväriksi tai sitten vaan hetken tunnelmaan sopivaksi. Päiväkodin henkilökunta ja lasten vanhemmat ovat hämmästellleet lasten intoa esitellä vieraille ”meidän kummia vessoja”. Jokin aiemmin piilossa pidettävä ja lapsille pelottava on muuttunut julkiseksi ja hauskaksi. Vaaleanpunainen Sydänpeilivessa on yhtäläisesti poikien ja tyttöjen suosiossa. Itse suunniteltu autonmuotoinen peili on esiteltävä kaikille päiväkodissa vieraileville. Vuonna 2020 päiväkotiin on valmistumassa kaksi uutta taidevessaa työnimellä Päivä- ja yötaivastelua. Taidevessat ovat saaneet paikallista ja valtakunnallista huomiota:

https://www.pori.fi/uutinen/2019-04-05_porin-lastenkulttuurikeskus-osaa-kayttajalahtoisyyden-lasten-suunnittelemat

<https://www.safa.fi/blogi/jotakin-rotia/>

<https://www.ril.fi/fi/alan-kehitys-2/roti-2019>

Lastenkulttuurikeskus Kruunupää

Maailmanympärimatka

Ryhmässämme koko vuoden kantava teema on maailmanympärimatka. Teemamme liittyy kaikkiin vasun osa-alueisiin, mutta valitsimme kantavaksi teemaksi yhteisön., Olemme tehneet ryhmätilan seinälle ison maapallon, johon merkkasimme aina missä on käyty ja minne matkustetaan ja millä. Paikkoihin lisätään myös kuvia esimerkiksi paikallisista nähtävyyksistä, eläimistä ja muusta, mitä matkallamme koemme. Seinämme toimii osana pedagogista dokumentointia ja auttaa lapsia kerronnallisissa taidoissa., Idea teemaan lähti siitä, kun ryhmässämme on useita eri kulttuureista olevia lapsia. Halusimme kehittää idean, joka antaa toiminnalle suuntaviivat, mutta ei kahlitse meitä mihinkään. Maailmanympärimatka on karkeasti suunniteltu, mutta lasten toiveista, innokkuudesta tai innostumattomuudesta riippuen muokkaamme matkaamme koko ajan. Matkustamme aina eri välineillä uuteen paikkaan. Lapsilla on tietysti passit, jotka leimataan joka kerta, kun matkustetaan. Junamatkalle teemme makuuvaunun, lentomatalla kuljetaan turvatarkastuksen läpi ja "lentoemännät" tarjoilevat matkan aikana virvokkeita, avaruusraketissa istumme lattialle kaadetuissa tuoleissa kasvot ylöspäin jne. Matkan aikana lauletaan kulkuvälineeseen liittyviä lauluja, niin kuin kunnon

turistimatkalle kuuluu. Tutustumme jokaisen vieraillemme maan lippuun ja johonkin paikalliseen nähtävyyteen, paikallisiin lauluihin tai leikkeihin. Liput väritetään ja liimataan lapsen passiin, matkalipun kera. Maailmanympäri-teemaa käsitellään yhtenä päivänä joka viikko ja yhdessä kohteessa ollaan n.3 viikkoa. Ensimmäisellä viikolla tutustumme kohteeseen pienen tarinan avulla ja matkustamme kohteeseen. Toisella viikolla on vuorossa varsinainen kohde ja tällä viikolla voi olla vuorossa mitä vain. Kohteesta riippuen voimme tutustua paikkaan virtuaalikierröksellä, leikkiä paikallisia leikkejä, tutustua eri tavoin paikallisiin nähtävyyksiin, leipoa paikallisia herkkuja, esittää nukketeatterilla paikallisen sadun tai melkein mitä vain. Voimme esimerkiksi lukea afrikkalaisia satuja, leipoa intialaista leipää, soittaa venäläistä musiikkia, lorutella kolumbialaisia loruja, askarrella australialaisia eläimiä, liikkua kuin kuu-ukot. Voimme matkustaa myös paikkoihin, joita ei oikeasti ole olemassa tai mihin ei oikeasti pääse. Lapset ovat jo toivoneet vierailua kuuhun, sekä meren pohjaan. Nämä tietysti toteutamme ja yhdessä lasten kanssa mietimme, mitä kohteissa on ja mitä siellä voitaisiin tehdä. Kolmannella viikolla valmistamme lasten omiin loppuseihin lorukortit, jotka liittyvät kyseiseen

maahan. Nämä pussit lapset saavat keväällä kotiinsa ja toimivat osaltaan myös pedagogisen dokumentoinnin välineinä., Olemme lähteneet liikkeelle omasta lähiympäristöstämme ja tutustuneet päiväkotiin, päiväkodin ympäristöön ja omaan kuntaamme. Sen jälkeen liikuumme oman maamme pääkaupunkiin, eli laajennamme ajattelua pikkuhiljaa koko maailmaan. Teemamme antaa meille mahdollisuudet kaikkien vasun osa-alueiden huomioimiseen lapsia innostavalla tavalla. Matkustamme välillä ympäristöystävällisillä kulkuvälineillä, esimerkiksi pyörällä, kajakilla tai kuumailmapallolla! Matemaattista ajattelua lisäämme esimerkiksi "pilkkimällä" Alaskassa ja laskemalla ja vertailemalla kaloja Vuoden aikana on tarkoitus esim. laskea matkamme hiilijalanjälki ja siten saada aikaiseksi kestävän kehityksen ja ympäristön huomioimisen aiheita. Ruokapiirillä tutustumme mm. vallitsevaan säätilaan sekä kellonaikaan sekä täällä, että kulloisessakin kohteessa., Vieraillemme jokaisen eri kulttuureista olevan lapsen toisessa kotimaassa ja lasten perheet ovat lupautuneet tulemaan esittelemään maataan. Myös muiden perheiden osallisuus on tärkeässä roolissa, sillä jokainen perhe saa mahdollisuuden vaikuttaa teemaamme tuomalla

mukaan oman kokemuksensa jostain maasta, kuvia, matkamuisia, vaatteita tms. , Se minne tiemme tämän vuoden aikana viekään, sitä ei tiedä vielä kukaan. Jo nyt reilu kk jälkeen on havaittu, että lapset ovat innolla mukana tässä ja haluavat johdattaa meitä omaan suuntaansa. ideamme tulevat todennäköisesti muuttamaan matkalla ja varmasti saamme paljon sellaista aikaiseksi, mitä emme olisi voineet etukäteen edes ajatella. Erityisen tyytyväisiä olemme siihen, kuinka innolla lapset ovat ottaneet idean vastaan ja lähteneet kehittämään reissua omiin mielenkiinnon kohteisiinsa. Myös perheet ovat olleet erityisen kiinnostuneita ja valmiita antamaan oman panoksensa toimintaan. Osallisuutta parhaimmillaan!

Limingan kunta, Linnukan päiväkot

YHTEISÖ

Osallisuuden vahvistaminen

Kouvolan avoimen varhaiskasvatuksen palvelu perustuu perheiden osallisuuteen. Korostamme perheiden osallisuutta toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Olemme järjestäneet esim. asiakkaillemme osallisuustorin ja webropol kyselyn. Näiden avulla olemme saaneet perheiden ideoita ja toiveita käyttöömme. Haluamme että perheet kokisivat toimipisteemme omiksi paikoiksi ja voivat konkreettisesti vaikuttaa toimintaamme. Esim. äidin vetämä jumppa ja muskarihetki. Kotoa on kerätty sukka housuja, mihin laitettiin pallo lahkeeseen, lapset keksivät miten sillä voi leikkiä, ampuilla, potkia, pyörittää. Osallisuus ja lapsilähtöisyys toteutuivat mukavasti. Käytössämme on jatkuvan palautteen periaate. Otamme vastaan suullista palautetta mikä kirjataan näkyville. Kirjalliselle palautteelle on oma laatikkonsa. Lasten havainnointi, mikä kiinnostaa ja mikä ei antaa myös pohjaa toiminnalle, samoin osallistujamäärät. Olemme huomanneet osallisuuden tärkeyden se muokkaa toimintaamme asiakkaiden toiveiden mukaiseksi ja antaa meille mahdollisuuden vastata perheiden tarpeisiin.

Kouvolan kaupunki/avoin varhaiskasvatus

Yhdessä esteetön - hanke ja kommunikointipiste

Hyvinkään varhaiskasvatuksen hanke YHES - Yhdessä esteetön (Oppimisympäristöjen edistäminen fyysisesti ja vuorovaikutukseltaan esteettömiksi 2018 - 2020) sai rahoituksen Opetushallituksen valtionavustuksesta. Hankkeessa työskentelivät puheterapeutti ja toimintaterapeutti, jotka kehittivät uudenlaista toimintatapaa yhteistyössä varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa. Hankkeen tavoitteena oli kehittää oppimisympäristöjä ja vuorovaikutusta mahdollisimman tasavertaisiksi ja esteettömiksi. Tällainen monialainen yhteistyö yhdistää kuntoutuksen ammattilaisten osaamisen varhaiskasvatuksen ammattilaisten tietoon ja osaamiseen sekä vanhempien arvokkaaseen kokemukseen lapsestaan. Monialainen, oikea-aikainen ja oikein kohdennettu kasvun ja kehityksen tuki voivat tavoittaa nopeasti ja laajasti erilaiset tukea tarvitsevat lapset ja perheet, säästää kustannuksia sekä vähentää jonoja perhepalveluissa ja kuntoutuksessa. Kommunikointipiste Hankkeen alkuvaiheessa pohdittiin keinoja vuorovaikutuksen tukemiseen pihaleikeissä. Hankkeen terapeutit, päiväkotien kasvattajat ja leikkivälinevalmistajan suunnittelija kehittivät Suomen ensimmäiset kommunikointitaulut osaksi pihan oppimisympäristöä edistämään lasten, henkilökunnan ja vanhempien välistä esteetöntä vuorovaikutusta. Päiväkodin pihalla tapahtuu koko ajan paljon asioita, joten tarve toimivalle vuorovaikutukselle on suuri. Kommunikointitaulu on ollut erityisen tärkeä tuki arjessa lapselle, joka ei puhu tai jolla on puheen tuottamisessa ja/tai ymmärtämisessä vaikeutta. Tauluista ovat hyötäneet

myös lapset, jotka opettelevat suomen kieltä sekä lapset, joilla on haasteita esimerkiksi keskittymisessä tai oman toiminnan ohjauksessa. Näin näkyvä esteettömän viestinnän keino on lisännyt tietoisuutta kuvien käytöstä ja madaltaa kynnystä kommunikointitaulun käyttöön. Vaikka lapsella ei olisi erityisiä haasteita toiminnassaan tai kielellisessä kehityksessä, leikkutilanteiden tuoksinassa tulee väärinkäsityksiä ja syntyy riitoja. Kasvattajillekin voi olla vaikeaa kertoa asiansa niin, että tulee ymmärrettyksi. Kaikki hyötyvät Kommunikointipisteistä esteettömän vuorovaikutuksen, ajanhallinnan ja toiminnanohjauksen tukena. Kommunikointipistettä on tähän mennessä hyödynnetty päiväkodeissa mm. kaverisuhteiden luomiseen ja ylläpitämiseen, mielekkään toiminnan ideoimiseen ja suunnitteluun, vanhempien ikävöivän, lapsen itseilmaisuun, lasten kertoessa hoitopäivästään vanhemmille, lasten ja aikuisten välisten keskustelujen tukemiseen, tunteiden ja tarpeiden ilmaisuun, toiminnan ohjaamiseen sekä ajan visualisoimiseen. Kommunikointipiste on lisännyt aikuisten ja lasten välistä vuorovaikutusta ja viestintää ulkoilutilanteissa, jotka usein ovat hyvin toiminnallisia. Sen käyttö on vaatinut kasvattajien toimintatapojen muutosta pihalla ja kommunikointipisteen käytön aktiivista mallintamista. Kokemukset lasten keskinäisestä viestinnästä kuvien tuella ovat olleet rohkaisevia. Eräs kasvattaja kertoi esimerkin lapsesta, joka on välillä käyttäytynyt aggressiivisesti tilanteissa, joissa ei tule ymmärrettyksi. "Eräänä päivänä lapsi oli yrittänyt kommunikoida

toisen lapsen kanssa, muttei osannut ilmaista itseään. Hän oli ottanut kaveria kädestä, vienyt hänet Kommunikointipisteen luo ja näyttänyt keinoja. Toinen lapsi sanoi: 'Joo, mennään vain keinumaa.' Lapset menivät keinumaa ja mahdollinen riitatilanne oli vältetty." Hankkeessa tehtyä. Hankkeessa terapeutit järjestivät koulutusta lasten leikki-, tunne- ja itsesääätelytaidoista, kehittivät kasvattajien kanssa esteettömiä oppimisympäristöjä ja arjen vuorovaikutusta. Lisäksi he ovat havainneet toimintaa, osallistivat palaveriiniin ja konsultoivat mm. aistisäätelyn, kielenkehityksen ja motoristen taitojen oikea-aikaisen tuen tarkeydestä arjessa. Kun terapeutit ovat olleet säännöllisesti mukana arjen tilanteissa, heille on syntynyt laajempi ymmärrys ryhmän tuen tarpeista. Erittäin hedelmällistä on ollut pohtia kasvattajien kanssa, miten yksittäistä lasta voidaan tukea arjessa niin, että itseasiassa koko ryhmä hyötyy toiminnasta. Kasvattajat ovat kertoneet hyötynensä koulutuksista, uusista menetelmistä ja materiaaleista, mutta myös jo olemassa olevien materiaalien ja välineiden käytön aktivoimisesta uudella tavalla (esim. liikuntavälineet, tabletti ja Whatsapp ideoiden toimintaympäristö kahden päiväkodin välillä). Erityisesti tiedon lisääminen leikkitaitojen havainnointiin liittyen ja leikkien ohjaamisen mallitus ovat saaneet kiitosta. Nämä yhdistettynä leikkimateriaalien arviointiin ja muokkaamiseen lasten kanssa on lisännyt esteettömyyttä, leikin iloa ja monipuolisuutta päiväkodeissa. Kasvattajat ovat kokeneet arvokkaaksi kokonaisvaltaisen perehtymisen asioihin eri näkökulmien kautta ja sen, että terapeutit ovat olleet helposti

saavutettavissa. He ovat saaneet nopeasti ja ennaltaehkäisevästi apua arjen tilanteisiin sekä vinkkejä erilaisista apuvälineistä ja menetelmistä. Työskentely- ja toimintatapojen muutos on vaatinut olemassa olevien käytänteiden tarkastelua, arviointia ja jatkuvaa aktiivista työstämistä uudelleen niin kasvattajien, tiimin, päiväkodin kuin kunnankin tasolla. Henkilöstön vaihtuvuus ja pitkät poissaolot ovat tuoneet omat haasteensa viedä ja ottaa vastaan uutta tietoa sekä juurruttaa sitä käytäntöihin ja rakenteisiin. Yhteinen kehittämistyö on vahvistanut henkilöstön yhteisöllisyyttä ja arjen työskentelyä lasten kanssa. Terapeutit ovat hankkeen aikana oppineet, että asioita täytyy viedä arkeen tiimikohtaisesti ja pienin askelin. Tärkeää onkin ollut antaa muutokselle aikaa sekä palata tiimin kanssa sovittuihin asioihin yhä uudelleen. Toiminnan arviointi ja muokkaaminen ei ole aina helppoa arjen nopeasti vaihtuvissa tilanteissa, mutta varhaiskasvatussuunnitelman mukaan se on jo nyt tärkeä ja myös velvoittava osa varhaiskasvatuksen arkea. Kuvia kommunikointipisteestä löytyy lehdistötiedotteesta: <https://www.sttinfo.fi/tiedote/hyvinkaa-kehitetty-kommunikointipiste-esilla-educa-messuilla-kuvataulu-auttaa-paivakotilasten-esteetonta-vuorovaikutusta-leikkia-ja-osallisuutta?publisherId=69817797&releaseId=69873409>

Kierrätysseikkalu-peli

Päiväkotien käyttöön on ideoitu Kierrätysseikkailu -peli, jossa lapset pääsevät leikin avulla harjoittelemaan materiaalien lajittelua ja pohtimaan kestävän kuluttamisen tapoja. Seikkailun tavoitteena on oppia vastuullisia ja kestäviä kuluttamisen tapoja ja vastata osaltaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kestävästä ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edistämiseen ja toimia osana varhaiskasvatuksen ympäristökasvatusta. Kierrätysseikkailu -pelissä osallistujat kulkevat varhaiskasvatusyksikön tiloihin rakennettavan reitin ja keräävät matkalta erilaisia tehtäväkortteja. Tehtäväkortteja on 14 erilaista. Tehtäväkorteista seikkailijat löytävät maasta mm. rikkiäiset kengät, tuulen lennättämän mainoslehtisen, tienvarteen hylätyn mehupurkin tai seikkailijoiden pyörästä/autosta puhkeaa rengas. Reitti päättyy Kiertolan kylään, jossa pelaajat suorittavat matkalta poimitut tehtävät. Kiertolan kylästä löytyvät suutari, kodinkoneliike, ompelimo, pyöräpaja ja autokorjaamo, kierrätyskeskus sekä jäteasema. Kiertolan kylässä olevassa kierrätyskeskuksessa lapset voivat vaihtaa kotoa tuodun lelun tai kirjan. Seikkailun mukana kulkee pieni materiaalipaketti vaihdettavia kirjoja ja leluja sekä muuta rekvisiittaa. Kierrätysseikkailua on käytetty myös hyvällä menestyksellä varhaiskasvatusyksiköiden toiminnallisissa vanhempainilloissa ja keväthuhlissa, joissa myös huoltajat ovat päässeet osallisiksi seikkailusta ja perheet ovat yhdessä voineet pohtia ympäristöön ja kierrätykseen liittyviä asioita. Seikkailun lähtölaukauksena toimi halu selvittää yksikkötasoisesti varhaiskasvatuksen jätemäärät ja kustannukset sekä lajittelumahdollisuudet. Samalla myös laadittiin varhaiskasvatusyksiköille materiaalia jätehuoltoon liittyvistä asioista., Siivouspalveluiden kanssa roolit selkeytyivät, yhteistyö tiivistyi ja käytännöt yhtenäistyivät. Seikkailun materiaali on toteutettu kierrätysmateriaaleista yhdessä Lempäälän Leveteks -tekstiilikierätysspuodin, Kierrätyspuodin, Pirkanmaan Jätehuollon, siivouksesta vastaavan Lekitekin ja varhaiskasvatuksen kanssa. Kehittämisprojektin koordintit tapahtui opiskelija yhteistyönä.

Lempäälän kunta/varhaiskasvatus/päiväkodit Otsonmäki, Kuusimäki ja Pihlajamäki

Perheillan Vasupassi

- Idea liittyy kaikkiin VASUn teemoihin

Perheet tutustuivat Vasun oppimisen alueisiin rastitehtävillä:

Kielen rikas maailma: riimitystehtäviä

Ilmaisun monet muodot: Perhekyltin askartelu pärestä ja sitten perhekuvan otto

Minä ja meidän yhteisömme: Makkaran paistoa ja mehua/kahvia + piirakkaa

Tutkin ja toimin ympäristössäni: Maalivärikorttien mukaisten värien etsintää syksyisestä luonnosta

Kasvan, liikun ja kehityn: Liikuntatehtäviä kuvakorttien avulla

Jokaiselta rastilta perhe sai leiman VASUPASSIINSA ja näin VASUn teemat tuotiin taas esimerkein esiin huoltajille.

Konneveden kunta / Konneveden päiväkoti